

DECIZIA Nr.250
din 19 aprilie 2018

**referitoare la obiecția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru
modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară**

Publicată în Monitorul Oficial nr.378 din 03.05.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-sef

1. Pe rol se află soluținarea obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, obiecție formulată de un număr de 89 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România, în temeiul prevederilor art.146 lit.a) din Constituție și art.15 din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

2. Cu Adresa nr.2/3.179 din 29 martie 2018, secretarul general al Camerei Deputaților a trimis Curții Constituționale sesizarea formulată, care a fost înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.2.439 din 29 martie 2018 și constituie obiectul Dosarului nr.459A/2018.

3. În motivarea sesizării de neconstituționalitate, autorii formulează atât critici de neconstituționalitate extrinsecă, cât și critici de neconstituționalitate intrinsecă. Prin Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018, Curtea Constituțională a constatat că dispozițiile art.1 pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt neconstituționale. Ca urmare a acestei decizii, în data de 7 martie 2018, Biroul permanent al Camerei Deputaților a trimis legea pentru raport la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, fixând termenul pentru depunerea raportului la data de 27 martie 2018. După dezbaterile din comisie, în data de 20 martie 2018 s-a primit raportul privind punerea în acord a legii cu decizia Curții Constituționale și, în aceeași zi, legea a fost adoptată de Camera Deputaților. Ulterior, a fost transmisă Senatului pentru a putea fi depuse alte amendamente. În data de 26 martie 2018, după ce Comisia specială comună a analizat din nou legea și a adoptat un raport de admitere cu noi amendamente, plenul Senatului a adoptat Legea pentru modificarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, cu respectarea prevederilor art.76 alin.(1) din Constituție.

4. Cu privire la **criticile de neconstituționalitate extrinsecă**, autorii arată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 a fost adoptată fără a se respecta competența specială a comisiilor în procedura specială de reexaminare după controlul de constituționalitate, așa cum aceasta este prevăzută în Regulamentul Camerei Deputaților, Regulamentul Senatului și în Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, cu încălcarea dispozițiilor art.134 din Regulamentul Camerei Deputaților, ale art.149 din Regulamentul Senatului, ambele raportate la art.1 alin.(5) din Constituție. Dispozițiile regulamentare încălcate conțin prevederi exprese, imperative, referitoare la competența exclusivă de dezbateri și adoptare a raportului de specialitate în procedura de reexaminare după declararea ca neconstituțională a unei legi. Or, în condițiile în care niciun obiectiv dintre cele prezentate în art.1 al Hotărârii Parlamentului României nr.69/2017 privind constituirea Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției nu prevede competența acestei comisii de a dezbate și adopta raportul cu privire la Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004, în procedura de reexaminare, rezultă încălcarea evidentă a principiului legalității derivat din dispozițiile **art.1 alin.(5)**

din Constituție, potrivit căruia „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, deoarece dispozițiile regulamentelor parlamentare au caracter infraconstituțional, fiind aplicabilă, *mutatis mutandis*, obligația constituțională evidențiată anterior.

5. Mai mult, autorii obiecției susțin că nici termenul de 3 zile între data distribuirii raportului și data dezbaterilor, prevăzut de dispozițiile art.69, coroborate cu art.117 din Regulamentul Camerei Deputaților, și de dispozițiile art.98, coroborate cu art.113 din Regulamentul Senatului, nu a fost respectat. Termenul de 3 zile este un termen imperativ, și nu de recomandare, deoarece are ca scop atât asigurarea transparenței decizionale, cât și crearea condițiilor pentru deputați și senatori de a lua cunoștință de conținutul raportului comisiei de specialitate, în vederea exprimării votului în conformitate cu propria voință, cu respectarea dispoziției constituționale prevăzute de art.69 alin.(2), potrivit căreia *votul imperativ este nul*. În exercitarea mandatului, deputații și senatorii își exprimă voința prin votul asupra propunerilor legislative sau proiectelor de lege, voință care se formează după analiza conținutului proiectului actului normativ, astfel cum a rezultat din dezbaterile comisiei de specialitate. Or, în cazul legii de modificare a Legii nr.304/2004, în procedura de reexaminare, termenul de 3 zile nu a fost respectat, raportul comisiei speciale fiind distribuit deputaților și senatorilor în aceleași zile în care a avut loc votul final în ședințele de plen ale celor două Camere, 20 martie 2018, respectiv 26 martie 2018. Pe cale de consecință, autorii sesizării consideră că au fost încălcate dispozițiile art.69, coroborate cu art.117 din Regulamentul Camerei Deputaților, și cele ale art.98, coroborate cu art.113 din Regulamentul Senatului, toate raportate la art.1 alin.(5) și la art.69 alin.(2) din Constituție, împrejurare ce atrage neconstituționalitatea legii, în ansamblul său.

6. Cu privire la **criticile de neconstituționalitate intrinsecă**, autorii arată că **art.1 pct.4 cu referire la art.9 din Legea nr.304/2004** încalcă prevederile cuprinse în **art.1 alin.(5) raportat la art.133 alin.(7) din Constituție**. Chiar dacă Parlamentul a clarificat faptul că vor fi atacate în contencios administrativ hotărârile celor două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii, în orice alte situații decât cele prevăzute în art.134 alin.(3) din Constituție, textul ridică probleme de neconstituționalitate prin raportare la dispozițiile constituționale ale art.133 alin.(7). Conform Deciziei Curții Constituționale nr.61/2018, „Din interpretarea dispozițiilor art.133 alin.(7) din Constituție, Curtea a reținut că acest text constituțional are în vedere numai hotărârile plenului Consiliului Superior al Magistraturii cu caracter jurisdicțional, doar acestea putând fi *definitive și irevocabile*, nu și cele cu caracter administrativ”. Astfel, pentru a asigura claritatea, precizia și predictibilitatea normei, textul ar trebui să califice hotărârile celor două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii ținând cont și de considerentele Deciziei nr.61/2018, în sensul în care doar hotărârile Secției pentru judecători, respectiv ale Secției pentru procurori care nu au caracter jurisdicțional pot fi atacate în contencios administrativ. În forma actuală, norma păstrează un element de neclaritate și imprecizie de natură să creeze impredictibilitate în aplicare, aspect care conduce la încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție, așa cum a fost dezvoltat în jurisprudența Curții Constituționale. Or, nu se poate accepta ca un text care a fost modificat pentru că a încălcat art.1 alin.(5) din Constituție, conform Deciziei Curții nr.33 din 23 ianuarie 2018, după punerea de acord să încalce din nou aceeași dispoziție constituțională.

7. În ceea ce privește **art.1 pct.18, referitor la art.35 alin.(2) din Legea nr.304/2004**, autorii sesizării susțin că modificarea operată de Parlament cu privire la această normă, prin care se introduce sintagma „cauze cu profesioniști”, nu se integrează în ipotezele avute în vedere de paragraful 187 din Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018, reprezentând o depășire a limitelor impuse pentru punerea de acord a legii cu decizia instanței de contencios constituțional. Invocarea cu titlu general a acestui paragraf pentru a opera alte modificări neavute în vedere prin actul Curții are ca efect **încălcarea prevederilor art.147 alin.(2) din Constituție**.

8. Modificarea art.54 alin.(1) din Legea nr.304/2004, prin **art.1 pct.28 din legea criticată**, a fost operată de Parlament invocându-se, pe de o parte, paragraful 187 din Decizia Curții nr.33 din 23 ianuarie 2018 și, pe de altă parte, necesitatea corelării textului cu prevederile art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004, conform căruia stagiarii nu participă la judecarea cauzelor, doar asistă și nu au drept de decizie. Or, art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004 este un articol care nu se regăsește în fondul activ al legislației, ci face parte dintr-o lege de modificare a Legii nr.303/2004, care nu a intrat în vigoare, nefiind promulgată de Președintele României. O astfel de abordare a Parlamentului excedează, pe de o parte, limitelor impuse de jurisprudența Curții pentru punerea de acord a legii cu deciziile instanței de contencios constituțional și, pe de altă parte, afectează posibilitatea Curții de a controla dispozițiile unor astfel de articole prin raportare la art.1 alin.(5), în componenta privind claritatea, precizia și predictibilitatea legii, pentru simplul motiv că instanța de contencios constituțional nu se poate pronunța cu privire la modul în care se corelează un articol supus controlului de constituționalitate cu un text dintr-o lege care nu produce efecte juridice, întrucât nu a fost finalizată procedura legislativă. Faptul că Parlamentul a înființat o Comisie comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției și faptul că în această comisie se dezbate legi de modificare și completare a legilor nr.303/2004, nr.304/2004 și nr.317/2004 nu se poate

constitui într-un argument pentru a justifica adoptarea de amendamente de corelare între dispozițiile celor trei legi de modificare și completare, corelările putând fi realizate numai cu dispoziții din fondul activ al legislației.

9. În fine, autorii obiecției apreciază că prevederile **art.IV** din legea supusă controlului de constituționalitate, deși aparent se încadrează în ipoteza avută în vedere de paragraful 187 din Decizia Curții nr.33 din 23 ianuarie 2018, în sensul că reprezintă o corelare, ca operațiune de tehnică legislativă, cu prevederile art.54 alin.(2) din aceeași lege, în realitate aduc o modificare de substanță legii, încalcând **art.147 alin.(2) din Constituție**. Această modificare constă în faptul că dispozițiile prezentei legi privind judecarea apelurilor în complet de 3 judecători se aplică cauzelor înregistrate pe rolul instanțelor după intrarea în vigoare a legii „fără a fi clar dacă sintagma *cauzelor înregistrate pe rolul instanțelor* se referă doar la cauzele ce urmează a fi nou- înregistrate pe rolul instanțelor de apel după intrarea în vigoare a legii sau la aceste cauze și la toate celelalte deja înregistrate pe rolul instanțelor de apel după intrarea în vigoare a legii (mai exact și la cauzele în curs de judecare la momentul intrării în vigoare a legii și care, evident, rămân înregistrate și după intrarea în vigoare a legii). Textul este imprecis, neclar, de natură să genereze impredictibilitate în aplicare, aspect care conduce inclusiv la **încălcarea art.1 alin.(5) din Constituție**”.

10. În concluzie, autorii obiecției solicită Curții să constate neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la dispozițiile art.1 alin.(5) și ale art.147 alin.(2) și (4) din Constituție.

11. În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, sesizarea a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, precum și Guvernului, pentru a comunica punctele lor de vedere.

12. **Președintele Senatului** a transmis cu Adresa nr.1771 din 5 aprilie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.2.627 din 5 aprilie 2018, punctul său de vedere cu privire la sesizarea de neconstituționalitate, apreciind că aceasta nu întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute în art.146 lit.a) din Constituție. Textul constituțional menționat se referă strict la examinarea constituționalității legilor adoptate de Parlament înainte de adoptarea acestora. Prin urmare, se arată că, deși este adevărat că legea criticată nu este încă promulgată de Președintele României, ea a parcurs deja o procedură de control al constituționalității, finalizată prin Decizia Curții Constituționale nr.33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.146 din 15 februarie 2018. În urma acestui control, instanța de contencios constituțional a constatat că unele prevederi ale legii nu erau conforme dispozițiilor constituționale. În consecință, în cele două Camere legislative a fost parcursă procedura reexaminării Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, pentru ca dispozițiile legale constatate ca fiind neconstituționale să fie puse de acord cu prevederile Legii fundamentale. Or, după reexaminare, aceeași lege nu poate face obiectul unei noi sesizări la Curtea Constituțională, întrucât o asemenea procedură nu este reglementată nici în Constituție, nici în Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.

13. Prin urmare, președintele Senatului solicită Curții Constituționale să constate că în prezenta cauză nu urmează să se pronunțe asupra unei legi noi, adoptate de Parlament, așa cum greșit pretind semnatarii sesizării, ci asupra aceleiași legi supuse anterior controlului de constituționalitate. Curtea Constituțională nu poate să verifice de două ori constituționalitatea aceleiași legi din inițiativa aceluiași subiect de sezină. Numai Președintele României mai are dreptul, potrivit art.146 lit.a) din Constituție, să sesizeze Curtea Constituțională, în termenul de 10 zile prevăzut în art.77 alin.(3) din Constituție. Față de cele arătate, solicită Curții Constituționale să respingă sesizarea de neconstituționalitate ca fiind inadmisibilă.

14. **Președintele Camerei Deputaților** a transmis cu Adresa nr.2/3.555 din 12 aprilie 2018, înregistrată la Curtea Constituțională cu nr.2.753 din 12 aprilie 2018, punctul său de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate. Arată că, expresie a dispozițiilor prevăzute la art.64 alin.(1) din Constituție, autonomia regulamentară de care beneficiază cele două Camere ale Parlamentului le conferă acestora dreptul de a dispune cu privire la propria organizare și instituire a procedurilor de desfășurare a activităților parlamentare, operând în cadrul limitelor stabilite de Legea fundamentală, în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului, autoritate reprezentativă prin care poporul român își exercită suveranitatea națională. În acest sens, invocă jurisprudența Curții Constituționale potrivit căreia ori de câte ori aceasta a fost sesizată cu încălcarea unor prevederi referitoare la procedurile interne de organizare și funcționare a structurilor Camerei Deputaților, Curtea a statuat că soluționarea unor astfel de „critici de neconstituționalitate excedează competenței Curții Constituționale”. În virtutea principiilor statuate, Curtea Constituțională a considerat că aplicarea regulamentului este o atribuție a fiecărei Camere, astfel încât contestațiile deputaților și senatorilor privind actele concrete de aplicare a prevederilor regulamentului sunt de competența exclusivă a Parlamentului, statuând totodată că dacă „și-ar extinde competența și asupra actelor de aplicare a regulamentelor, ea nu numai că ar pronunța soluții fără temei constituțional, dar ar încălca, astfel, și

principiul autonomiei regulamentare a Camerei”. Din această perspectivă, președintele Camerei Deputaților apreciază că aspectele referitoare la stabilirea competenței comisiei comune speciale de a lua în dezbatere, de a se pronunța și de a propune rapoarte în procedura legislativă a reexaminării nu reprezintă probleme de constituționalitate, ci de aplicare a normelor regulamentare, doar plenul Camerei Deputaților, respectiv plenul Senatul având competența legiferării.

15. Cu referire la neconstituționalitatea intrinsecă a legii, în motivarea sesizării a fost formulată o primă critică de neconstituționalitate care vizează art.I pct.4 din legea dedusă controlului de constituționalitate, cu referire la art.9 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, apreciindu-se că „în forma actuală, norma păstrează un element de neclaritate și imprecizie de natură să creeze impredictibilitate în aplicare”. Intervenția legislativă asupra prevederilor menționate are rolul de a asigura concordanța cu considerentele prevăzute la paragrafele 98—103 din Decizia Curții Constituționale nr.33/2018, prin care instanța de contencios constituțional a stabilit faptul că redactarea inițială crea incertitudini cu privire la emitentul hotărârilor care pot fi atacate în contencios administrativ la curtea de apel competentă. Noul conținut normativ stabilește cu rigoare categoriile de hotărâri, respectiv sfera de competență în care acestea sunt emise, cu evaluarea efectelor previzibile ale soluțiilor preconizate și în limitele deciziei Curții Constituționale amintite. Prin norma juridică de trimitere sunt excluse de la regula astfel instituită hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară, care pot fi atacate urmând regula prevăzută la art.134 alin.(3) din Constituție.

16. Președintele Camerei Deputaților apreciază ca fiind neîntemeiată și pretinsa neconstituționalitate a modificării art.54 alin.(1) din Legea nr.304/2004, măsura legislativă în cauză având rolul de corelare cu prevederile art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor. Având în vedere necesitatea aplicării unitare a cadrului normativ al organizării judiciare în ansamblul legislației naționale, este imperativ ca deciziile luate în activitatea de legiferare să asigure concordanța cu prevederile actului normativ de același nivel cu care acesta se află în conexiune, astfel încât să fie evitat potențialul conflict dintre normele juridice succesive. Chiar dacă prevederile care fac obiectul normei juridice de trimitere nu se regăsesc încă în vigoare, este rezonabil ca la stabilirea concordanței să fie prezumat că acestea urmează să facă parte din dreptul pozitiv național, întrucât sunt integrate într-o lege deja adoptată.

17. În ceea ce privește modificarea art.54 alin.(1) din Legea nr.304/2004, aceasta a vizat numai înlocuirea sintagmei „participă” cu sintagma „asistă” în vederea corelării prevederilor din acest articol cu cele ale art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor.

18. Cu privire la considerentele care, în opinia autorilor, ar fundamenta neconstituționalitatea art.IV al legii deduse controlului de constituționalitate, președintele Camerei Deputaților opinează că acestea nu surprind natura juridică a reglementării criticate. Dispoziția instituie măsuri cu privire la derularea raporturilor juridice născute în temeiul vechii reglementări, care urmează să fie înlocuită prin intermediul noii legi, reprezentând o normă juridică tranzitorie care afirmă felul în care se aplică în timp regula componenței numerice a completelor de judecată în cazul apelurilor. Contrar afirmațiilor autorilor, consideră că redactarea este prezentată într-un stil specific normativ dispozitiv și răspunde cerințelor privind claritatea, precizia și previzibilitatea normelor juridice, întrucât în conținut său nu se regăsesc pasaje obscure sau soluții normative contradictorii.

19. Având în vedere considerentele expuse, președintele Camerei Deputaților consideră neîntemeiată obiecția de neconstituționalitate, astfel încât propune respingerea acesteia.

20. **Guvernul** nu a comunicat punctul său de vedere cu privire la obiecția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând obiecția de neconstituționalitate, punctele de vedere ale președinților Senatului și Camerei Deputaților, raportul judecătorului-raportor, dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, precum și prevederile Constituției, reține următoarele:

21. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.a) din Constituție și ale art.1, art.10, art.15, art.16 și art.18 din Legea nr.47/1992, să se pronunțe asupra constituționalității prevederilor legale criticate.

22. Actul de sesizare are ca **obiect al criticilor de neconstituționalitate** dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în ansamblul său, precum și dispozițiile art.I pct.4, 18 și 28 și ale art.IV din lege, în special.

23. Autorii sesizării susțin că dispozițiile criticate contravin prevederilor constituționale ale art.1 alin.(5), în ceea ce privește claritatea și previzibilitatea legii, și ale art.147 alin.(2) și (4) din Constituție, referitoare la efectele deciziilor Curții Constituționale.

24. În vederea soluționării prezentei sesizări, Curtea procedează, mai întâi, la **verificarea admisibilității acesteia**.

25. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată prin raportare la art.15 alin.(1) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „Curtea Constituțională se pronunță asupra

constituționalității legilor înainte de promulgarea acestora, la sesizarea Președintelui României, a unuia dintre președinții celor două Camere, a Guvernului, a Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Avocatului Poporului, a unui număr de cel puțin 50 de deputați sau de cel puțin 25 de senatori.” Astfel, se constată că actul supus controlului de constituționalitate este o lege adoptată de Parlamentul României, sesizarea fiind formulată de un număr de 89 de deputați, aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România, subiect de drept care întrunește, potrivit dispozițiilor legale, calitatea de titular al sesizării Curții Constituționale cu obiecții de neconstituționalitate.

26. Analiza îndeplinirii condițiilor de admisibilitate a sesizării trebuie realizată și prin raportare la art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia „În vederea exercitării dreptului de sesizare a Curții Constituționale, cu 5 zile înainte de a fi trimisă spre promulgare, legea se comunică Guvernului, Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și Avocatului Poporului și se depune la secretarul general al Camerei Deputaților și la cel al Senatului. În cazul în care legea a fost adoptată cu procedură de urgență, termenul este de două zile”. Cu privire la acest aspect, se constată că Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a fost adoptată, în procedură de urgență, de Senatul României, Cameră decizională, în data de 26 martie 2018 și a fost depusă la secretarul general și anunțată în plenul Camerei Deputaților pentru exercitarea dreptului de sesizare cu privire la neconstituționalitatea legii în data de 28 martie 2018. Sesizarea formulată de un număr de 89 de deputați, care formează obiectul prezentei cauze, a fost înregistrată la Curtea Constituțională în data de 29 martie 2018, deci în cadrul termenului de 2 zile prevăzut de art.15 alin.(2) din Legea nr.47/1992.

27. În ceea ce privește susținerea președintelui Senatului, potrivit căreia prezenta sesizare nu vizează o lege nouă, adoptată de Parlament, ci o lege care a mai fost supusă controlului anterior de constituționalitate, la sesizarea aceluiași subiect de drept, în urma căruia a fost declanșată procedura de reexaminare a legii, constatăm că împrejurarea învedereată nu constituie un sine de neprimire al controlului de constituționalitate. În prezenta cauză, obiect al controlului îl constituie legea în forma adoptată după reexaminarea și punerea sa în acord cu Decizia Curții Constituționale nr.33 din 23 ianuarie 2018, deci o lege care, din punctul de vedere al conținutului normativ, diferă de legea supusă anterior controlului de constituționalitate. Noul act normativ adoptat de Parlament urmează aceeași procedură constituțională, fiind trimis spre promulgare, iar subiectele îndrituite de lege pot declanșa controlul de constituționalitate, în termenele legale și constituționale și în limitele materiale impuse de modificările operate de legiuitor în procedura reexaminării legii.

28. Într-o atare situație, luând act de faptul că sesizarea de neconstituționalitate a fost formulată în termenul legal, Curtea constată că obiecția de neconstituționalitate este admisibilă, astfel că va efectua verificarea pe fond a criticilor de neconstituționalitate.

29. **Prezentarea procesului legislativ.** Propunerea de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară a fost inițiată de un număr de 10 deputați și senatori și înaintată Camerei Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, la data de 31 octombrie 2017. La solicitarea inițiatorilor, Biroul permanent al Camerei Deputaților a aprobat dezbaterea inițiativei legislative în procedură de urgență și, ulterior, a trimis propunerea legislativă pentru raport la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, constituită în temeiul Hotărârii Parlamentului României nr.69/2017, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Parlamentului României nr.95/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.915 din 22 noiembrie 2017.

30. După primirea raportului favorabil al Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, în data de 13 decembrie 2017, propunerea legislativă a fost adoptată, cu amendamente, de Camera Deputaților și înaintată Camerei decizionale. Comisia specială comună a întocmit un nou raport asupra propunerii legislative, iar, la data de 20 decembrie 2017, Senatul României, în temeiul art.75 și art.76 alin.(1) din Constituție, a adoptat, cu amendamente, legea și a trimis-o spre promulgare Președintelui României în data de 23 decembrie 2017.

31. În termenul legal, un număr de 29 de senatori aparținând Grupului parlamentar al Partidului Național Liberal, respectiv Înalta Curte de Casație și Justiție, constituită în Secții Unite, au formulat obiecții de neconstituționalitate, care au fost soluționate prin Decizia Curții Constituționale nr.33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.146 din 15 februarie 2018. Prin soluția pronunțată de Curte au fost admise criticile și s-a constatat neconstituționalitatea dispozițiilor art.I pct.2, 4, 29 și 61 din Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004, fiind respinse, ca neîntemeiate, celelalte critici formulate.

32. Ca urmare a deciziei Curții Constituționale, în temeiul art.147 alin.(2) din Constituție, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 a fost trimisă la Parlament în vederea reexaminării dispozițiilor declarate neconstituționale și punerii lor de acord cu decizia instanței constituționale.

33. La data de 19 februarie 2018, Biroul permanent al Camerei Deputaților a trimis legea Comisiei

speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, constituită în temeiul Hotărârii Parlamentului României nr.69/2017, care la data de 20 martie 2018 a prezentat raportul întocmit ca urmare a reexaminării legii, și, în aceeași dată, plenul Camerei Deputaților a dezbătut și adoptat Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 și a înaintat-o Senatului, în calitate de Cameră decizională. La data de 26 martie 2018, Comisia specială comună a întocmit un nou raport, pe care l-a prezentat plenului Senatului, care, în aceeași zi, a dezbătut și adoptat Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004.

34. Ulterior, în data de 28 martie 2018, legea este depusă la secretarii generali ai celor două Camere, în vederea exercitării dreptului de sesizare asupra constituționalității actului normativ. În termenul legal, în data de 29 martie 2018, este formulată sesizarea care constituie obiectul prezentului dosar, iar, în data de 30 martie 2018, legea este trimisă spre promulgare Președintelui României.

35. **Analiza criticii de neconstituționalitate extrinsecă referitoare la neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.** Critica vizează două aspecte: (i) nerespectarea competenței speciale a comisiilor în procedura specială de reexaminare după controlul de constituționalitate, așa cum aceasta este prevăzută de dispozițiile art.134 din Regulamentul Camerei Deputaților și de cele ale art.149 din Regulamentul Senatului, ambele raportate la art.1 alin.(5) din Constituție, și (ii) nerespectarea termenului de 3 zile între data distribuirii raportului comisiei și data dezbaterilor în plenul fiecărei Camere, prevăzut de dispozițiile art.69, coroborate cu art.117 din Regulamentul Camerei Deputaților, și de dispozițiile art.98, coroborate cu art.113 din Regulamentul Senatului, raportate la art.1 alin.(5) din Constituție.

36. Cu privire la primul aspect, Curtea reține că, așa cum reiese din procedura parcursă de legea supusă controlului de constituționalitate, după inițierea propunerii legislative, în temeiul dispozițiilor art.62 din Regulamentul Camerei Deputaților, potrivit căruia „Biroul permanent trimite, spre examinare și în vederea elaborării rapoartelor, proiectele de legi, propunerile legislative [...], **comisiei permanente sesizate în fond, în competența căreia intră materia reglementată prin proiectul sau propunerea respectivă**”, Biroul permanent al Camerei Deputaților a trimis propunerea legislativă, pentru raport, la Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, constituită în temeiul art.8 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, potrivit căruia „La nivelul Parlamentului se pot constitui **comisii speciale pentru avizarea unor acte normative complexe, pentru elaborarea unor propuneri legislative sau pentru alte scopuri precizate în hotărârile de constituire a respectivelor comisii**”, și al Hotărârii Parlamentului României nr.69/2017, astfel cum a fost modificată prin Hotărârea Parlamentului României nr.95/2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.915 din 22 noiembrie 2017.

37. După primirea raportului favorabil al Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, prin care s-a propus admiterea cu modificări și completări a actului examinat, propunerea legislativă a fost aprobată, cu amendamente, de Camera Deputaților și înaintată spre Camera decizională, Senatul României. În temeiul art.70 din Regulamentul Senatului, potrivit căruia „Biroul permanent trimite proiectele de lege, propunerile legislative sau amendamentele **comisiilor în competența cărora intră materia reglementată prin acestea, spre dezbateri și elaborarea rapoartelor sau avizelor**”, propunerea legislativă a fost trimisă pentru raport Comisiei speciale comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției.

38. În baza raportului favorabil întocmit de Comisia specială comună, care a propus admiterea cu modificări și completări a actului examinat, Senatul României, în temeiul art.75 și art.76 alin.(1) din Constituție, a adoptat legea și a trimis-o spre promulgare Președintelui României.

39. În urma efectuării controlului de constituționalitate *a priori*, ca efect al Deciziei Curții Constituționale nr.33 din 23 ianuarie 2018, în temeiul art.147 alin.(2) din Constituție, Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 a fost trimisă la Parlament în vederea reexaminării dispozițiilor declarate neconstituționale și punerii lor de acord cu decizia instanței constituționale.

40. În temeiul art.134 alin.(1) din Regulamentul Camerei Deputaților, Biroul permanent al Camerei, „în prima sa ședință care are loc după publicarea deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, Partea I, va sesiza Comisia juridică, de disciplină și imunități și comisia permanentă sesizată în fond cu proiectul de lege sau propunerea legislativă în vederea reexaminării prevederilor declarate neconstituționale”. De asemenea, conform art.149 alin.(1) din Regulamentul Senatului, „În cazurile de neconstituționalitate constatate potrivit art.146 lit.a) din Constituția României, republicată, Senatul reexaminează prevederile respective pentru punerea lor de acord cu decizia Curții Constituționale. Senatul dezbate pe baza raportului Comisiei pentru constituționalitate, libertăți civile și monitorizare a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului”, iar potrivit alin.(2), „[...] Raportul Comisiei

se dezbat conform prevederilor art.105—110. [...]”, care prevăd procedura de dezbatere și aprobare a „raportului comisiei sesizate în fond”.

41. Or, în condițiile în care, în cazul elaborării Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004, **comisia sesizată în fond este**, potrivit art.62 din Regulamentul Camerei Deputaților, respectiv potrivit art.68 din Regulamentul Senatului, fiecare coroborate cu art.8 din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, **Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției**, rezultă că, în temeiul normelor regulamentare, **această comisie este competentă să reexamineze prevederile declarate neconstituționale și să întocmească raportul pe care, ulterior, îl prezintă plenului fiecărei Camere a Parlamentului.**

42. Cu privire la cel de-al doilea aspect criticat, și anume nerespectarea termenului de 3 zile între data distribuirii raportului comisiei și data dezbaterilor în plenul fiecărei Camere, Curtea face trimitere la jurisprudența sa constantă cu privire la rolul **comisiilor parlamentare**. Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri (exemplu fiind Decizia nr.48 din 17 mai 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.125 din 21 mai 1994, Decizia nr.460 din 13 noiembrie 2013, Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018), arătând că **acestea sunt organe interne de lucru ale Camerelor Parlamentului a căror activitate are caracter pregătit pentru a oferi forului deliberativ toate elementele necesare adoptării deciziei**. Dat fiind caracterul auxiliar al comisiilor parlamentare, natura juridică a rapoartelor sau avizelor adoptate de acestea este aceea a unui act preliminar, cu caracter facultativ, de recomandare, adoptat în scopul de a sugera o anumită conduită, sub aspect decizional, plenului fiecărei Camere sau Camerelor reunite. Rapoartele și avizele au caracter obligatoriu numai sub aspectul solicitării lor, iar nu și din perspectiva soluțiilor pe care le propun, Senatul și Camera Deputaților fiind singurele corpuri deliberative prin care Parlamentul își îndeplinește atribuțiile constituționale.

43. Pe de altă parte, Curtea a mai statuat (Decizia nr.209 din 7 martie 2012, Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018) că în situația în care o comisie parlamentară, din diverse motive, nu-și poate duce la îndeplinire activitatea, respectiv **întocmirea unui raport sau a unui aviz, nu este de natură a împiedica plenul fiecărei Camere de a dezbate și de a decide direct asupra problemelor care intră în atribuțiile lor**. În fond, specificul activității unei Camere a Parlamentului este de a adopta o decizie colectivă, luată cu majoritatea voturilor, după o dezbatere publică. Orice altă concluzie ar echivala, pe de o parte, cu o supradimensionare a rolului comisiilor de lucru ale Parlamentului prin atribuirea unor efecte mult sporite actelor pe care aceste organe de lucru le adoptă, împrejurare care excedează cadrului constituțional și regulamentar în care acestea activează, și, pe de altă parte, ar echivala cu o deturnare a rolului Parlamentului, în ansamblul său, ca organ reprezentativ suprem al poporului român, care beneficiază de o legitimitate originară, fiind exponentul intereselor întregii națiuni.

44. În contextul criticilor formulate, Curtea reține că art.8 alin.(6) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului prevede că „**propunerile legislative elaborate de comisiile speciale** [n.r. potrivit art.8 alin.(1), „La nivelul Parlamentului se pot constitui comisii speciale pentru avizarea unor acte normative complexe, pentru elaborarea unor propuneri legislative sau pentru alte scopuri precizate în hotărârile de constituire a respectivelor comisii”] **și rapoartele acestor comisii se înscriu cu prioritate pe ordinea de zi a ședințelor comune ale celor două Camere de către birourile permanente**”. Interpretând dispoziția regulamentară, în Decizia nr.828 din 13 decembrie 2017, paragraful 56, Curtea a arătat că nu toate propunerile legislative astfel elaborate vor fi adoptate în ședință comună, dimpotrivă, acest text regulamentar prevede numai caracterul prioritar al înscrierii pe ordinea de zi a propunerilor legislative elaborate de comisiile speciale comune.

45. Analizând critica referitoare la nerespectarea termenului de 3 zile între data distribuirii raportului comisiei și data dezbaterilor în plenul fiecărei Camere, Curtea constată că aceasta constituie o problemă de aplicare a regulamentelor celor două Camere. Cu alte cuvinte, **obiectul criticii de neconstituționalitate îl constituie, de fapt, modul în care, ulterior prezentării raportului de către Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, au fost respectate normele și procedurile parlamentare de adoptare a Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004**. Or, în măsura în care dispozițiile regulamentare invocate în susținerea criticilor nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă constituțională (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.730 din 22 noiembrie 2017), aspectele invocate de autorii sesizării **nu sunt probleme de constituționalitate, ci de aplicare a normelor regulamentare** (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.307 din 28 martie 2012).

46. Prin urmare, dată fiind natura juridică a raportului adoptat de comisia parlamentară, care, sub aspectul soluțiilor propuse, are caracter de recomandare, **momentul la care acest raport ajunge la cunoștința membrilor Parlamentului nu are relevanță constituțională**, doar Senatul și Camera Deputaților, în plenul fiecărei Camere, având competență în îndeplinirea atribuției de legiferare.

47. Pentru aceste argumente, **Curtea apreciază ca neîntemeiată critica privind**

neconstituționalitatea Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.

48. Distinct de cele constatate mai sus, Curtea reține că, în domeniul dreptului parlamentar, principala consecință a naturii electivă a mandatului reprezentativ și a pluralismului politic o constituie principiul pe care doctrina l-a consacrat în mod sugestiv „majoritatea decide, opoziția se exprimă”. Majoritatea decide, întrucât, în virtutea mandatului reprezentativ primit de la popor, opinia majoritară este prezumată că reflectă sau corespunde opiniei majoritare a societății. Opoziția se exprimă ca o consecință a aceluiași mandat reprezentativ care fundamentează dreptul inalienabil al minorității politice de a-și face cunoscute opțiunile politice și de a se opune, în mod constituțional și regulamentar, majorității aflate la putere. Acest principiu presupune ca prin organizarea și funcționarea Camerelor Parlamentului să se asigure ca majoritatea să decidă numai după ce opoziția s-a exprimat, iar decizia pe care aceasta o adoptă să nu fie obstrucționată în cadrul procedurilor parlamentare. Regula majorității implică, în mod necesar, în cadrul procedurilor parlamentare, evitarea oricărui mijloc care ar conduce la o manifestare abuzivă din partea majorității sau a oricărui mijloc obstrucționiste care ar avea drept scop împiedicarea desfășurării normale a procedurii parlamentare. Or, principiul „majoritatea decide, opoziția se exprimă” implică, în mod necesar, un echilibru între necesitatea de exprimare a poziției minorității politice cu privire la o anumită problemă și evitarea folosirii mijloacelor de obstrucție, în scopul asigurării, pe de o parte, a confruntării politice din Parlament, deci a caracterului contradictoriu al dezbaterilor, și, pe de altă parte, a îndeplinirii de către acesta a competențelor sale constituționale și legale. Cu alte cuvinte, parlamentarii, fie că provin din rândul majorității, fie că provin din cel al opoziției, trebuie să se abțină de la exercitarea abuzivă a drepturilor procedurale și să respecte o regulă de proporționalitate, de natură să asigure adoptarea deciziilor ca urmare a unei dezbateri publice prealabile. Atât în procesul legislativ, cât și în activitatea de control al Guvernului sau în realizarea celorlalte atribuții constituționale, parlamentarii, în exercitarea mandatului, sunt, potrivit prevederilor art.69 alin.(1) din Legea fundamentală, „în serviciul poporului”. Debaterea parlamentară a problemelor importante ale națiunii trebuie să asigure respectarea valorilor supreme consacrate de Legea fundamentală, precum statul de drept, pluralismul politic și democrația constituțională. Acesta este motivul pentru care Curtea Constituțională consideră că este necesară exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor constituționale atât de către majoritatea, cât și de minoritatea parlamentară, precum și cultivarea unei conduite a dialogului politic, care să nu excludă aprioric consensul, chiar dacă motivațiile sunt diferite, atunci când miza este interesul major al națiunii (a se vedea, în acest sens, și Decizia nr.209 din 7 martie 2012, precitată).

49. Având în vedere aceste considerente, Curtea apreciază că, deși nu au relevanță constituțională, nefiind consacrate expres sau implicit într-o normă de rang constituțional, dispozițiile din regulamentele celor două Camere ale Parlamentului, inclusiv cele referitoare la termenele aferente procedurii legislative, trebuie aplicate cu bună-credință, astfel încât principiul „majoritatea decide, opoziția se exprimă” să înlăture orice exercitare abuzivă a drepturilor procedurale parlamentare.

50. Critica referitoare la dispozițiile art.1 pct.4 cu referire la art.9 din Legea nr.304/2004 prin raportare la art.1 alin.(5), coroborat cu art.133 alin.(7) din Constituție. Art.1 pct.4 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „*Articolul 9 se modifică și va avea următorul cuprins: Hotărârile Secției pentru judecători, respectiv ale Secției pentru procurori ale Consiliului Superior al Magistraturii, în orice alte situații decât cele prevăzute la art.134 alin.(3) din Constituția României, republicată, în care Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel competente, conform dreptului comun.*”

51. Art.1 pct.4 din legea supusă controlului de constituționalitate prevedea, în forma constatată ca fiind neconstituțională prin Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018: „*Articolul 9 se modifică și va avea următorul cuprins: Hotărârile secțiilor pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel, conform dreptului comun.*”

52. Legea nr.304/2004, în vigoare în prezent, prevede la art.9 că „*Plenul Consiliului Superior al Magistraturii funcționează ca instanță de judecată pentru soluționarea contestațiilor formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția celor date în materie disciplinară*”.

53. În considerentele Deciziei nr.33 din 23 ianuarie 2018, Curtea a reținut că dispozițiile art.1 pct.4 aduc atingere art.1 alin.(5) din Constituție, din perspectiva lipsei de claritate și previzibilitate a legii, arătând la paragraful 102, că „Noua reglementare pare să înlăture derogarea pe care dispozițiile art.9 o prevăd în prezent, sub aspectul accesului la o instanță judecătorească de drept comun, și să transfere competența de soluționare a contestațiilor formulate de judecători și procurori împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii, în altă materie decât cea disciplinară, de la plenul Consiliului către o instanță judecătorească, respectiv curtea de apel — secția de contencios administrativ. Însă, în condițiile în care conținutul normei modificate vorbește despre «hotărârile

secțiilor», care pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel, fără ca norma să fie integrată într-un ansamblu de dispoziții din care să rezulte care sunt «secțiile» care pronunță respectivele hotărâri, redactarea textului legal este viciată de echivoc și imprevizibilitate. Reglementarea ar avea înțeles numai din analiza evoluției conținutului normativ al art.9, deci exclusiv din interpretarea istorică a normei, însă o atare posibilitate este de neconceput din perspectiva exigențelor de calitate pe care Constituția le stabilește cu privire la o lege în vigoare. Astfel, Curtea constată că norma, în noua redactare, creează incertitudine cu privire la emitentul hotărârilor ce pot fi atacate potrivit dispozițiilor acestui articol, **nefiind clar dacă este vorba despre secții ale Consiliului Superior al Magistraturii, secții ale unor instanțe de judecată sau secții ale altor organisme sau autorități.**”

54. Analizând modul în care norma a fost pusă în acord cu decizia Curții Constituționale, Curtea reține că au fost înlăturate aspectele de neclaritate și imprevizibilitate, noul conținut normativ prevăzând expres care sunt secțiile ale căror hotărâri pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel, și anume Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori ale Consiliului Superior al Magistraturii.

55. În ceea ce privește critica formulată cu privire la noua redactare a textului de lege, care, în opinia autorilor obiecției de neconstituționalitate, pentru a asigura conformitatea cu dispozițiile art.133 alin.(7) din Constituție, ar trebui să precizeze că doar hotărârile celor două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii care nu au caracter jurisdicțional pot fi atacate în contencios administrativ, Curtea apreciază că aceasta este neîntemeiată. Astfel, potrivit art.133 alin.(7) din Constituție, „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii sunt definitive și irevocabile, cu excepția celor prevăzute la articolul 134 alineatul (2).” În temeiul normei constituționale cuprinse în art.134 alin.(2) teza întâi, „Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică”, iar, în temeiul art.134 alin.(3), „Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară pot fi atacate la Înalta Curte de Casație și Justiție”.

56. Din interpretarea dispozițiilor art.133 alin.(7) din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că acest text constituțional are în vedere numai hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii cu caracter jurisdicțional, doar acestea putând fi „definitive și irevocabile”, nu și cele cu caracter administrativ. Relevantă în acest sens este Decizia nr.433 din 21 octombrie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1.267 din 29 decembrie 2004, în care Curtea a arătat că asemenea hotărâri sunt cele pronunțate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii în conformitate cu prevederile art.36 alin.(2) din Legea nr.317/2004, „ca instanță de judecată, având în competență soluționarea contestațiilor formulate de magistrați împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile Consiliului Superior al Magistraturii”. Alte hotărâri, precum cele prin care Plenul Consiliului Superior al Magistraturii dispune eliberarea din funcție a judecătorilor stagiați și a procurorilor stagiați, transferul magistraților, suspendarea din funcție a magistraților și alte măsuri privind cariera magistraților, „nu intră sub incidența prevederilor art.133 alin.(7) din Constituția României, întrucât, nefiind hotărâri cu caracter jurisdicțional, nu pot fi definitive și irevocabile. Aceste hotărâri sunt prin natura lor acte juridice cu caracter administrativ, supuse controlului judecătoresc.”

57. Analizând conținutul normativ al art.1 pct.4 cu referire la art.9 din Legea nr.304/2004 din legea supusă controlului prin raportare la textele constituționale menționate, rezultă că acesta dă expresie prescripțiilor Legii fundamentale. Secția pentru judecători și Secția pentru procurori ale Consiliului Superior al Magistraturii îndeplinesc rolul de instanțe de judecată în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, situație în care hotărârile pronunțate pot fi atacate în fața Consiliului Superior al Magistraturii, hotărârile acestuia în materie disciplinară putând fi atacate, în temeiul art.134 alin.(3) din Constituție, la Înalta Curte de Casație și Justiție. Pe de altă parte, în îndeplinirea atribuțiilor stabilite prin legea organică de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, în realizarea rolului său de garant al independenței justiției, secțiile de judecători și de procurori pronunță și hotărâri cu caracter administrativ. Cu privire la aceste hotărâri, legea supusă controlului de constituționalitate vine și completează vidul legislativ, statuând expres că ele pot fi atacate la secția de contencios administrativ a curții de apel competente, conform dreptului comun. Prin stabilirea secției specializate a instanței competente, respectiv secția de contencios administrativ, legea stabilește în mod implicit caracterul hotărârilor pronunțate de cele două secții ale Consiliului Superior al Magistraturii, care sunt susceptibile a fi contestate pe această cale — hotărârile cu caracter administrativ. Prin urmare, Curtea constată că textul de lege criticat, în redactarea primită după reexaminarea legii, respectă atât dispozițiile art.1 alin.(5) din Constituție, sub aspectul clarității și previzibilității normei, cât și dispozițiile art.133 alin.(7) din Constituție, referitoare la caracterul definitiv și irevocabil al hotărârilor cu caracter jurisdicțional, pronunțate de Consiliul Superior al Magistraturii.

58. **Critica referitoare la dispozițiile art.1 pct.18, referitor la art.35 alin.(2) din Legea nr.304/2004, prin raportare la prevederile art.147 alin.(2) din Constituție.** Art.1 pct.5 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „La articolul 35, alineatul (2) se modifică și va avea următorul cuprins:

„(2) În cadrul curților de apel funcționează, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și complete specializate pentru cauze maritime și fluviale.”

59. În prezent, norma în vigoare cuprinsă în art.35 alin.(2) din Legea nr.304/2004 are următorul conținut: „(2) În cadrul curților de apel funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, indiferent de obiectul lor sau de calitatea părților, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, societăți, registrul comerțului, insolvență, concurență neloială sau pentru alte materii, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, complete specializate pentru cauze maritime și fluviale”.

60. Critica de neconstituționalitate vizează modificarea operată de Parlament cu privire la introducerea sintagmei „cauze cu profesioniști”, care, în opinia autorilor sesizării, nu se integrează în ipotezele avute în vedere de paragraful 187 din Decizia nr.33 din 23 ianuarie 2018, reprezentând o depășire a limitelor impuse pentru punerea de acord a legii cu decizia instanței de contencios constituțional.

61. Potrivit paragrafului 187 al Deciziei nr.33 din 23 ianuarie 2018, în cadrul procedurii de reexaminare, Parlamentul poate modifica și alte prevederi legale decât cele constatate ca fiind neconstituționale numai dacă acestea se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale, pentru a asigura caracterul unitar al reglementării, și în măsura în care se impune, va recorela celelalte dispoziții ale legii ca operațiune de tehnică legislativă, fără a putea aduce alte modificări de substanță legii în cauză. Cu alte cuvinte, de regulă, reexaminarea vizează numai prevederile legale constatate ca fiind neconstituționale, excepție făcând ipotezele în care (i) alte prevederi se găsesc într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale sau (ii) alte prevederi care, deși nu sunt în relație indisolubilă cu acestea, trebuie recorelate ca urmare a modificărilor operate în vederea punerii de acord cu decizia Curții Constituționale. În această din urmă ipoteză, însă, modificarea operată în scopul recorelării nu poate fi una care să vizeze substanța legii.

62. Analizând noua reglementare a art.35 alin.(2) din Legea nr.304/2004, Curtea constată că modificarea operată nu se regăsește în ipoteza regulii generale (textul de lege nu a fost constatat ca fiind neconstituțional) și nici în ipoteza primei excepții de la regulă (textul de lege nu se găsește într-o legătură indisolubilă cu dispozițiile declarate ca fiind neconstituționale). Însă, Curtea reține că art.35 alin.(2) vizează funcționarea curților de apel, în raport cu complexitatea și numărul cauzelor, prin stabilirea de secții sau, după caz, de complete specializate pe diferitele domenii în care sunt deduse cauze litigioase, determinate pe criteriul principalelor ramuri de drept: cauze civile, cauze cu profesioniști, cauze penale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, insolvență, concurență neloială, cauze maritime și fluviale. Modificarea are ca obiect înlocuirea sintagmei „indiferent de obiectul lor sau de calitatea părților” aferentă cauzelor civile, cu sintagma „cauze cu profesioniști”, care, în enumerarea cuprinsă în textul de lege, nu reprezintă decât precizarea expresă a acelor cauze care se disting prin obiectul și calitatea părților și care are ca efect consacarea în noua reglementare a realității juridice existente. Astfel, asimilarea principiului monismului în ansamblul reglementărilor existente, de drept civil și drept comercial, a condus la modificarea legislației adiacente Codului civil, respectiv a legii privind organizarea judiciară, prin art.215 din Legea nr.71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr.287/2009 privind Codul civil desființându-se secțiile comerciale și reșezându-se structura secțiilor tribunalelor, curților de apel și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție. Mai mult, aceeași lege pentru punerea în aplicare a Codului civil a modificat și dispozițiile Codului de procedură civilă, introducând sintagma „litigii dintre profesioniști” (art.219 pct.20 prevede că „La cartea a VI-a „Proceduri speciale”, denumirea capitolului XIV se modifică și va avea următorul cuprins: „CAPITOLUL XIV: Dispoziții privind soluționarea litigiilor dintre profesioniști”).

63. Având în vedere aceste argumente, Curtea apreciază că intervenția legislativă asupra normei criticate intră în sfera operațiunilor de corelare legislativă, nu aduce o modificare de substanță normei modificate, ci are ca scop reglementarea concisă, unitară și coerentă a materiei organizării secțiilor și completelor specializate din cadrul instanțelor judecătorești. Prin urmare, **nu poate fi reținută critica potrivit căreia noua dispoziție încalcă prevederile art.147 alin.(2) din Constituție.**

64. **Critica referitoare la dispozițiile art.I pct.28, referitor la art.54 alin.(1) din Legea nr.304/2004, prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție.** Art.I pct.28 din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „La articolul 54 alineatul (1) se modifică și va avea următorul cuprins: (1) Cauzele date, potrivit legii, în competența de primă instanță a judecătorei, tribunalului și curții de apel se judecă în complet format dintr-un judecător, cu excepția cauzelor privind conflictele de muncă și de asigurări sociale. În condițiile prevăzute la art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, judecătorii stagiați pot

asista, în condițiile legii, la ședințele de judecată ale completelor formate din judecători definitivii.”

65. Critica de neconstituționalitate susține că, prin intervenția sa, legiuitorul corelează un articol, cel supus controlului de constituționalitate, cu un text dintr-o lege care nu a intrat încă în vigoare — art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004 —, deci care nu produce efecte juridice, întrucât procedura legislativă care o vizează nu a fost încă finalizată.

66. Analizând norma la care se face trimitere, respectiv dispozițiile art.23 alin.(1¹) din Legea nr.303/2004, Curtea reține că aceasta este cuprinsă în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, act adoptat de Parlament, dar nepromulgat încă de Președintele României, la data efectuării prezentului control de constituționalitate. Cu alte cuvinte, norma de trimitere cuprinsă în Legea pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară, supusă controlului de constituționalitate *a priori*, care nu este în vigoare, face trimitere la o normă care, de asemenea, nu se află în vigoare. Această împrejurare a fost generată de faptul că procedura de modificare a celor două legi a fost declanșată simultan, în acest scop fiind înființată, în temeiul art.8 alin.(1) din Regulamentul activităților comune ale Camerei Deputaților și Senatului, Comisia specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru sistematizarea, unificarea și asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției. Așa cum arată însăși titulatura comisiei speciale, acest organ de lucru al Parlamentului a fost constituit în vederea inițierii unor propuneri legislative de modificare a legilor justiției, în vederea punerii lor în acord cu noile realități juridice. Comisia are ca atribuție elaborarea unor acte normative prin care se sistematizează și se tratează în mod unitar soluțiile legislative în domeniul dat în competență. În îndeplinirea rolului său, este evident că, prin modificările propuse spre aprobare celor două Camere ale Parlamentului, Comisia trebuie să asigure o reglementare unitară, coerentă și stabilă, astfel încât normele cuprinse în legile adoptate să nu creeze paralelisme legislative și să nu genereze dificultăți de interpretare și de aplicare ca urmare a unor soluții contradictorii sau a unor omisiuni legislative. Este evident că acest deziderat nu poate fi îndeplinit decât dacă modificările operate asupra legilor în discuție sunt realizate simultan, în mod coordonat, cu efectuarea corelărilor corespunzătoare. Consecința unor astfel de intervenții legislative, realizate în cadrul unor proceduri care se desfășoară concomitent, este faptul că trimiterile de la un act normativ la altul nu se limitează doar la normele aflate în vigoare, ci vizează chiar normele modificatoare sau completatoare. În această manieră este evitată situația ca, în etapa ulterioară publicării legii în Monitorul Oficial al României, Partea I, și intrării în vigoare a legii, să se opereze o nouă modificare a acesteia pentru înlăturarea paralelismelor, necorelărilor sau erorilor din cuprinsul său.

67. Având în vedere aceste argumente, Curtea constată că este neîntemeiată critica privind dispozițiile art.I pct.28, cu referire la art.54 alin.(1) din Legea nr.304/2004, prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) din Constituție, prin completarea operată asupra textului, legiuitorul dând expresie principiului legalității, în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea noimei.

68. **Critica referitoare la dispozițiile art.IV prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.147 alin.(2) din Constituție.** Art.IV din legea supusă controlului de constituționalitate prevede că: „Dispozițiile prezentei legi privind judecarea apelurilor în complet de 3 judecători se aplică cauzelor înregistrate pe rolul instanțelor după intrarea în vigoare a prezentei legi.”

69. Critica de neconstituționalitate vizează lipsa de precizie și claritate a redactării textului, care, în opinia autorilor sesizării, nu stabilește dacă acesta este aplicabil doar cauzelor ce urmează a fi înregistrate pe rolul instanțelor de apel după intrarea în vigoare a legii sau este aplicabil și cauzelor în curs de judecare la momentul intrării în vigoare a legii. De asemenea, autorii susțin că modificarea este una de substanță, încălcând art.147 alin.(2) din Constituție.

70. Analizând dispoziția legală criticată, Curtea reține că aceasta este o normă tranzitorie, care reglementează modul în care vor fi aplicate în timp noile prevederi ale Legii nr.304/2004 care stabilesc judecarea apelurilor în complet de 3 judecători. Potrivit noimei tranzitorii, aceasta consacră expres aplicarea imediată a noilor prevederi cu privire la cauzele înregistrate pe rolul instanțelor după intrarea în vigoare a modificărilor. Implicit, norma tranzitorie consacră ultraactivitatea legii vechi, sub acțiunea principiului fundamental al neretroactivității legii civile, cu privire la cauzele înregistrate pe rolul instanțelor înainte de intrarea în vigoare a modificărilor. Aceasta este consecința interpretării logico-gramaticale a textului de lege criticat, care, sub aspectul cerințelor de calitate a redactării, întrunește toate condițiile de claritate și previzibilitate.

71. În ceea ce privește susținerea potrivit căreia modificarea legii operate în procedura de reexaminare este una de substanță, Curtea reține că, dispunând cu privire la soluționarea conflictului temporal al normelor, rezultat ca urmare a modificărilor unui act normativ preexistent, norma cu caracter tranzitoriu nu face altceva decât să ofere stabilitate actului normativ și să asigure realizarea scopului în vederea căruia a fost adoptată reglementarea. O modificare de substanță a legii, prin norma tranzitorie, ar fi fost, de exemplu, suspendarea de la aplicare a noimei care stabilește judecarea apelurilor în complet de 3 judecători sau amânarea intrării sale pentru o perioadă nerezonabilă, lipsind astfel de efecte norma modificatoare. Or, în condițiile în care art.IV din legea supusă controlului de

constituționalitate consacră aplicarea imediată a noilor prevederi cu privire la cauzele înregistrate pe rolul instanțelor după intrarea în vigoare a modificărilor și ultraactivitatea legii vechi cu privire la cauzele înregistrate pe rolul instanțelor înainte de intrarea în vigoare a modificărilor, Curtea constată că **dispozițiile criticate sunt constituționale prin raportare la prevederile art.1 alin.(5) și art.147 alin.(2) din Constituție.**

72. Pentru considerentele arătate, în temeiul art.146 lit.a) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.11 alin.(1) lit.A.a), al art.15 alin.(1) și al art.18 alin.(2) din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, obiecția de neconstituționalitate formulată de un număr de 89 de deputați aparținând grupurilor parlamentare ale Partidului Național Liberal și Uniunii Salvați România și constată că dispozițiile Legii pentru modificarea și completarea Legii nr.304/2004 privind organizarea judiciară sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Președintelui României și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 19 aprilie 2018.

WWW.JURI.RO